

Sygn. akt. II Ka 277/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Łomży w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący SSO Grzegorz Skrodzki (spr)

Sędziowie SO Małgorzata Mieczkowska

SO Jolanta Małachowska

Protokolant Katarzyna Niemira

Prokurator : Janusz Sobieski

po rozpoznaniu w dniu 24 lutego 2016r.

sprawy R. S.

oskarżonego z art.229§3 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Łomży

z dnia 13 sierpnia 2015 sygn. akt II K 301/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego R. S. przekazuje Sądowi Rejonowemu w Łomży do ponownego rozpoznania .

Sygn. akt II Ka 277/15

UZASADNIENIE

R. S. został oskarżony o to, że:

w styczniu 2007 r. w Ł. woj. (...), działając w zamiarze uzyskania prawa jazdy na swoje nazwisko i udzielenia korzyści majątkowej osobie pełniącej funkcję publiczną w zamian za naruszenie przepisów prawa wręczył A. W. korzyść majątkową w nieustalonej kwocie w związku z pełnieniem przez niego funkcji głównego specjalisty w Wydziale Komunikacji Starostwa Powiatowego w Ł., w zamian za naruszenie przepisów prawa polegające na wydaniu poświadczającego nieprawdę prawa jazdy kat. B o nr blankietu (...) na nazwisko R. S., pomimo braku potwierdzenia zdania egzaminu w Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego,

tj. o czyn z art. 229 § 3 k.k.

Sąd Rejonowy w Łomży wyrokiem z dnia 13 sierpnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt II K 301/14 oskarżonego R. S. uniewinnił od popełnienia zarzucanego mu czynu oraz ustalił, iż koszty procesu w niniejszej sprawie ponosi Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Prokurator. Na podstawie art. 425 § 1 i 2 k.p.k. zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść R. S.. Kierując się dyrektywami wynikającymi z art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt. 2 k.p.k. wskazanemu orzeczeniu zarzucił:

a) obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 ust. 1 k.p.k. poprzez pominięcie w procesie procedowania, a następnie nie odniesienie się w pisemnych motywach wyroku, do tych części zeznań A. W. w których wyżej wymieniony wskazuje, iż każdorazowo za wydanie prawa jazdy w związku z naruszaniem przez siebie prawa uzyskiwał od zainteresowanych osób korzyść majątkową.

b) obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 7 k.p.k. poprzez dowolną i nieuprawnioną ocenę wyjaśnień R. S. jako wiarygodnych podczas gdy, przy zastosowaniu procesowych dyrektyw ocennych jakie wprowadza art. 7 k.p.k. jawią się one jedynie jako nieudolna linia obrony.

Wskazując na powyższe, w oparciu o art. 427 § 1 k.p.k. i art. 437 § 1 i 2 k.p.k. wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Łomży celem ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora jest zasadna i skutkowałą uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu w Łomży do ponownego rozpoznania.

W pierwszej kolejności - w ocenie Sądu Okręgowego - należy zauważyć iż oskarżony do dnia 1 października 2014r posiadał prawo jazdy numer blankietu : (...). Zostało mu ono zatrzymane dopiero na rozprawie sądowej przed Sądem Rejonowym (k.571). Zgodnie z treścią zarzutu aktu oskarżenia właśnie to prawo jazdy miało zostać uzyskane przez oskarżonego w sposób bezprawny (bez zdanego egzaminu) w zamian za wręczoną A. W. , pracownikowi Wydziału Komunikacji - korzyść majątkową . W tych realiach obowiązkiem Sądu Rejonowego było ustalenie czy materiał dowodowy, w tym wyjaśnienia oskarżonego, pozwala na poczynienie ustaleń które legły u podstaw aktu oskarżenia czy takowej możliwości brak. Puentując to zagadnienie stwierdzić należy iż Sąd Rejonowy miał za zadanie ustalenie, w oparciu o zebrany materiał dowodowy, czy zabezpieczone u oskarżonego prawo jazdy uzyskał on w sposób legalny, z zachowaniem wymaganych procedur czy też w sposób wskazany treścią aktu oskarżenia .

Zgodzić należy się z Sądem Rejonowym, że R. S. był w swoich wyjaśnieniach konsekwentny, negując swoją odpowiedzialność , jednakże trudno o aprobatę stanowiska Sądu Rejonowego, że wyjaśnienia te znajdują potwierdzenie w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, wskazaniami wiedzy, doświadczenia życiowego i logiką faktów. Prawem oskarżonego jest złożenie w sprawie takich wyjaśnień, jakie uznaje za najbardziej korzystne z punktu widzenia swojej obrony. Oskarżony walcząc z zarzutem może uciec przed nim nawet w świat fikcji. Tak długo jednak oskarżony może skutecznie w ten sposób realizować swoje uprawnienia procesowe, a sąd zobowiązany jest interpretować wątpliwości na jego korzyść, jak długo oskarżony nie popadnie w sprzeczność z obiektywnie ustalonymi w oparciu o przeprowadzone dowody faktami, wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. w sprawie II AKa 230/97 OSA 1999/11-12/89). Tym samym oskarżony miał pełne prawo złożyć wyjaśnienia jakie uznawał z punktu widzenia swojej obrony za słuszne, a rzeczą Sądu była ocena ich wiarygodności w oparciu o pozostałe dowody.

Analizując jego wyjaśnienia nie sposób tych sprzeczności nie dostrzec. Na wstępie wskazać należy iż bezspornym jest iż na skutek wyroku SR w Łomży z dnia 18 listopada 1999r stracił on uprawnienia do prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii (...) na okres 1 roku i 6 miesięcy . Wymiar tego zakazu powodował konieczność zdania , po jego upływie, dodatkowego egzaminu kontrolnego celem sprawdzenia kwalifikacji w zakresie prawa jazdy kategorii (...).

Oskarżony konsekwentnie utrzymywał, iż dwukrotnie przystępował do egzaminu na prawo jazdy. Pierwszego egzaminu nie zdał, drugi egzamin zdał. Egzamin ten miał zdać w Lok-u w Ł. podkreślając iż wówczas " jeździł po placu" (k. 569). Wyjaśnienia w tej kwestii są jednakże sprzeczne z treścią pisma Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu

Drogowego w Ł. z którego jednoznacznie wynika, iż R. S. przystępował do egzaminu teoretycznego w kategorii B jedynie jeden raz - w dniu 23 sierpnia 2005 roku, uzyskując wynik negatywny (k. 575). Fakt ten znajduje również potwierdzenie w złożonym przez oskarżonego wniosku o wydanie prawa jazdy, datowanym na dzień 16 sierpnia 2005 r., gdzie w części E, którą wypełnia egzaminator również wskazana jest data 23 sierpnia 2005 r. i negatywny wynik z egzaminu teoretycznego (k. 512). Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa aby uzyskać prawo jazdy kandydat na kierowcę musi (musiał) uzyskać pozytywny wynik z części teoretycznej. Jest to warunek dopuszczający do części praktycznej egzaminu, która składa się zarówno z jazdy po placu manewrowym oraz jazdy w warunkach miejskich. Nieprawdopodobnym jest uzyskanie dokumentu poświadczającego posiadanie uprawnień do kierowania pojazdami szczegółowo reglamentowanego przez prawo bez uprzedniego zdania wieloetapowego egzaminu. Ponadto zauważyć należy, iż oczywiście bezskutecznym było złożenie wniosku o wydanie prawa jazdy - co uczynił oskarżony - w sytuacji gdy z jego treści wynikało iż nie zdał on wymaganych egzaminów.

Konsekwencją braku zdania egzaminu była decyzja Starosty (...) z dnia 08 stycznia 2007r o cofnięciu oskarżonemu uprawnień do kierowania pojazdami kategorii (...) i (...) podjęta na skutek informacji z Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Ł. o braku zdania egzaminu teoretycznego (k.513). Z akt teczek ewidencyjnych kierowcy (oskarżonego) nie wynika aby w okresie późniejszym ponownie przystępował on do egzaminu na prawo jazdy - a mimo to takowe ostatecznie posiadał.

Kolejną kwestią, którą w swoim procedowaniu pominął Sąd Rejonowy jest właśnie ta część wyjaśnień oskarżonego w której wskazuje on w jaki sposób dokument znalazł się u niego w domu, w jego posiadaniu. Jak sam wskazał dokument ten uzyskał w ten sposób, że przyjechał do domu i prawo jazdy był już w domu na stole. Oskarżony wyjaśnił, że zostawił on swojemu ojcu pełnomocnictwo upoważniające go do odebrania stosownego dokumentu z Wydziału Komunikacji. Tymczasem z teczek akt ewidencyjnych kierowcy wynika co innego. (k. 511-515 b). Brak bowiem w aktach zarówno pełnomocnictwa, jak też podpisu ojca w miejscu przeznaczonym na podpis osoby odbierającej dokument. Co więcej podkreślić należy, że takiego sposobu odbioru tego dokumentu nie przewidywały obowiązujące przepisy. Prawo jazdy można było odebrać osobiście lub mogło zostać przesłane pocztą, jednakże wtedy należało we wniosku zaznaczyć odpowiednie pozycje (część F, k. 513). We wniosku złożonym przez R. S. część ta nie jest wypełniona. (k. 513) W tej kwestii istotne są natomiast zeznania A. W. który wskazał, że "nie ma tutaj w tym dokumencie podpisu, gdyż dokument prawa jazdy był załatwiany przez pośrednika" - na co słusznie wskazał prokurator w swojej apelacji.

Oczywiście możnaby, jak czyni to Sąd Rejonowy, powyższe okoliczności uznać wyłącznie za pewne poszlaki, przypuszczenia co do sposobu uzyskania prawa jazdy przez oskarżonego. Takie stanowisko zasługiwałoby na uwzględnienie tylko w sytuacji gdyby Sąd Rejonowy nie dysponował zeznaniami (wyjaśnieniami) A. W. - pracownika Wydziału Komunikacji. W swoich zeznaniach (wyjaśnieniach) szczegółowo opisał on proceder nielegalnego uzyskiwania, z jego udziałem, praw jazdy. Wskazał ich mechanizm, sposób działania, okoliczności w jakich je wystawiał jak też rolę innych osób w tym procederze. Obejmował on także uzyskiwanie praw jazdy pomimo braku zdania wymaganych egzaminów.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy wywiódł z jego zeznań nieuprawnione wnioski. Świadek ten bowiem jednoznacznie wskazał, że załatwiał prawo jazdy zarówno sam jak i przez pośredników, każdorazowo pobierając za ten proceder gratyfikację finansową. Odnosząc się wprost do dokumentacji dotyczącej oskarżonego świadek wskazał iż pomimo decyzji Starosty z dnia 08 stycznia 2007r oskarżony w dniu 12 stycznia 2007r otrzymał prawo jazdy. Podał iż wniosek z 2005r był złożony na starym druku, we wniosku tym nie było wpisanych danych dotyczących przyjęcia wniosku i on je dopiero wpisywał w 2007r aby była podstawa do wydania dokumentu prawa jazdy dla którego warunkiem było zaświadczenie z (...)u o pozytywnym zdaniu egzaminu (którego jak wiadomo w przedmiotowej sprawie zabrakło).

Podkreślił iż w ośrodku zawsze pozostaje informacja o egzaminie bez względu na jego wynik (k. 569-570). Skonkludował iż na to wygląda iż w tym przypadku wydał on prawo jazdy również za korzyść majątkową. Wskazał ponadto, iż załatwienie tego prawa jazdy odbywało się przez pośrednika dlatego nie rozpoznaje on oskarżonego. Treść powyższych zeznaniach oceniana w aspekcie pozostałego materiału dowodowego, w tym faktycznie różnych dat

widniejących na wniosku o wydanie prawa jazdy nie pozwala na uznanie iż Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy , zgodny z art. 7 k.p.k. ocenił wyjaśnienia oskarżonego . Pominął on bowiem istotne w sprawie okoliczności wskazane przez świadka A. W. co do jego bezpośredniej roli w uzyskaniu prawa jazdy dla oskarżonego, sposobu działania w tym zakresie , jego pracowniczych kompetencji do wydawania praw jazdy (na wniosku znajduje się jego adnotacja o wydaniu bezterminowym prawa jazdy) jak też okoliczności w jakich to nastąpiło pomimo braku zdania przez oskarżonego wymaganych egzaminów.

Sąd Rejonowy oceniając zeznania (wyjaśnienia) A. W. zbyt daleko idące znaczenie nadał jego zeznaniom iż nie wskazał on bezpośrednio osoby oskarżonego jako tego któremu pomagałby w bezprawnym uzyskaniu prawa jazdy . Podkreślić należy iż w tym zakresie istniał bardzo szeroki proceder, dotyczący licznych osób. Główne swoje wyjaśnienia w charakterze oskarżonego , przedstawiające sposób i okoliczności działania jak też osoby które dzięki temu uzyskały prawo jazdy , składał on we wrześniu 2009r (k.498) i dotyczyły one zdarzeń od marca 2006r do stycznia 2009r . Oczywistym jest iż upływ czasu , wielość osób jak też to iż jak sam wskazał część spraw załatwiana była przez pośredników (w odniesieniu do osób których on nie znał) mogło spowodować iż nie kojarzył on , nie przypominał sobie osoby oskarżonego czy też istotnie go nie znał co wręcz sam wskazał . Jednocześnie stwierdził on w zeznaniach złożonych w dniu 13 sierpnia 2015 r., że nie jest możliwe aby niechęć oprócz innych przypadków załatwił i R. S. prawo jazdy. Tym samym mając na względzie upływ czasu, skalę przestępczego procederu oraz schemat działań A. W. nie musiał znać R. S. osobiście, by przyjąć od niego korzyść majątkową. Na marginesie zasygnalizować należy iż w toku postępowania ,w którym występował jako oskarżony , A. W. przyznał się także do tego iż przyjął od oskarżonego R. S. korzyść majątkową w nieustalonej kwocie w zamian za przekroczenie swoich uprawnień skutkujących wydaniem mu prawa jazdy kategorii (...)’ pomimo braku zdania egzaminu . Znalazło to odzwierciedlenie w treści prawomocnego wyroku SR w Łomży z dnia 08 kwietnia 2011r sygn. akt II K 1335/10 (k. 585-599). Nie postawienie R. Ś. i H. Ś. zarzutu związanego z oskarżonym R. S. w sprawie II K 1355/10 Sądu Rejonowego w Łomży nie mogą świadczyć o braku sprawstwa oskarżonego w przedmiotowej sprawie.

Ustalenia faktyczne nie zawsze muszą wynikać bezpośrednio z konkretnych dowodów. Mogą one wypływać z nieodpartej logiki sytuacji stwierdzonej konkretnymi dowodami, jeżeli owa sytuacja jest tego rodzaju, że stanowi oczywistą przesłankę na podstawie, której doświadczenie życiowe nasuwa jednoznaczny wniosek, iż dane okoliczności istotnie nastąpiły (vide :wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2002 r. w sprawie III K 221/08).

Podczas ponownego rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy powinien mieć na uwadze wskazane wyżej uwagi, a następnie dokonać wnikliwej i wszechstronnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, z uwzględnieniem wskazań zawartych w art. 7 k.p.k. w odniesieniu do pełnej treści przeprowadzonych dowodów. Na marginesie podkreślić należy iż Sąd Rejonowy winien rozważyć możliwość zastosowania w sprawie art.138 k.p.k. (k.657v).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. orzekł jak w wyroku.